

GALESIA

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva Antiok urui-ia toupaooro aue-ia 49 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Vo pasio rigatoreva voeao iare Kristen irara vo Galesia Provins-ia voea tavioro oiso, Viapau uvuipatai ra rugorugoo ragapata vao-ia Jiu vaaro Reo Taisi rakari verapasa. Uva oiso puraroepa eisi uvare oeavu Jiu iava oea urioaepa Galesia-pa irara siposipopasa ora voea vaaro iava Reo Taisi. Ari goruvira voeao oirao pie vovou irara tavireva Pol, uvare Krai voea karureva Reo Taisi vo goruaro ariarava (Ga 2:15, 16, 21). Uva viapau uvuipaai oirara ra Reo Taisi raga sirova utupaoro torevoko vaisi ouive Pauto ruvara-ia.

1. Ora rera iava aviavi pie reoro Pol varaaro ora oreorovu vo pasio vituaro iava, 1:1-10.
2. Pol Pauto ruvara-ia gorua ou iraoreva aposel kovo purapasa, 1:11–2:21.
3. Vearo Siposipoaro-ia Pauto vereopa vovou toupai oirara rutu tauvapasa, vo osa viapau tauvaa vai oupaive Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro, 3:1–4:31.
4. Kristen irara airerei vovouvira toupaooro viapau uvuipaai ra ora voea raga vo ruipaaro sirova utupaave, 5:1–6:10.
5. Ovoiopa reoreoro-ia Pol reoroepa, 6:11-18.

1-2 ✧ Vo rigatoa vao-ia oa purapaavoi voeao rutupa riro oirao pie vovou irara lotuara rutu

✧ **1:1-2:** 2 Ko 1:1

sovara-ia oea toupaveira Galesia taere sovara-ia. Uva ragai-a Pol ragoa vo rigato puraavoi voea tapo oea ragai tapo toupavoi oearovu oirao pie vovou irara. Ari ita, iravu ragai roporeva, oiso ra oiso toupaa, Ragai-a aposelto oirara siposipato. Ari viapau vova vo rasio iava ira ragai roporeva. Ora aue tapo viapau Pauto irai oiratoa vai tavireva ragai roposa. Viapau. Ari rera raga-a Jisas Krai ora rera aitetoaaro Pauto, ro ira Jisas vorevira porete piereva kopii tapiva.

³ Oire uva oiso visiipa ruipaparai ra Pauto vigei rutu Aitearo ora Jisas Krai vigei reraaro Turaro, vaitereo aiteara visii tauvapaveira gavaurea vatepaoro. ⁴ ✧ Ari ita, Jisas vigei reraaro Pauto Aite vo ruipaaro sirova utuoro ora rera iava vasereva ora rera-ia tauoro vuriara oavia. Oa iava kopiioepa vuriara rutu vo goruoria tasioro. Eisi osa pierivoiva, uvuipaviei vo raivao-ia oa purareva Jisas vuriara vatavatapape vo rasio-ia tupaoro. ⁵ Eva oa iava uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape vo vokie ora vo vokie rutu-ia. Ovoiei.

Kataia Raga Vearo Siposipo Toupai

⁶ Visii tavitavipaavoi oiso, uvare rirovira rutu tavetave iraopaavoi vao iava osa ikauvira Pauto kavupatavoi ro ira-ia vearovira rutu tarai rovopataveira. Ari ita, Krai visiipa siraopaveira. Osiraoa iavirava Pauto visii ourevora. Osa iava Tootoo Ovoi vatereva visiipa. Ari visii vo siposipo Vearo Siposipo kavupatavoi vo siposipo vao kuuvu siposipo oirao pieoro oiso

✧ **1:4:** Ro 4:25; Ga 2:20

keapaoro, Vearo Siposipo-a vao. ⁷ Oiraopavira rutu uvare katai siposipo raga vao oiraopa siposipo, osiposipo tavariopaoro oearovu raga visii keakea ragapaiveira visiipa tavaka vate ragapaoro. ⁸ ✧ Uva va vao-ia Vearo Siposipo voviri tuariri oa vate rovoavora visiipa eva oiraopa siposipo rutu. Oire vosa irouto vova vo rasio iava, ora vosa irai vova vuvuiua iava enseltoa vai, ora vosa ragai raga oisi va Vearo Siposipo tavarioreve osiposipovu raga vateoro, uva eera-a ira vai-a tovoreverea Pauto vo vuri tapi uva opesi ovoiroverea. ⁹ ✧ Oisi raga ita oiso-ia osa vorerivira visii tavipaavoi oiso, Vosa oisi irouto va vao Vearo Siposipo tavarioreve vao oa-ia rovvira tarai rovota, ira-a eera irapa Pauto riroa tavaka vatepareverea oa viapau opesia vaiaro.

¹⁰ ✧ Apeisi-a? Eakere oiso visiire puraparai? E visii vai agoagoto ragapaavoi visii roru pie ragapaoro? Viapau. Easi ragai vo reo oiso purapaavoi, auere ra Pauto ragai-ia rorupareve. Ari ita, vosa oirara raga roru piepasa vo rugorugoova toupaa, ra viapau oiso uvuiapai oiso toupasa, Ragai-a Krai-pa kovopato.

Pol Iava Vo Siposipo Ro Ira Vavaearo Oiso Karekeroepa, Pautoa-pa Kovopato

¹¹ ✧ Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, Viapau rutu oiso oirara iava vo siposipo oiraopa oa vate rovoavora visiipa. ¹² Oiraopavira rutu. Viapau oiso irai oiratoa vai ragaipa oiso vo tavitavio purarevora ragai siposipooro. Viapau. Ari

✧ **1:8:** 2 Ko 2:14-17, 11:13-15 ✧ **1:9:** Ro 1:15-17; 1 Ko 16:22

✧ **1:10:** 1 Te 2:4-6 ✧ **1:11:** 2 Ti 3:16-17

rera raga ro-ia Jisas Kraiss ira ragaipa oiraopa siposipo rutu karekereva poeravira rutu.

13 ✧ Ari ita, ragai-ia oisoa taraipata vo osa Jiu-pa irara vo pitupituroaro sirova oisoa utu rovo para voviri tuariri. Ovuuta-ia eva voraro rutu oisoa voearore taraapaa lotupa irara Pauto voeaaro, oiso ra voeapa vuri vovou vatepaa. Oa iava oisoa akeakepaa vo lotupa kovo opesi piesa. Uva taraipatai oiso, Viapau Vearo Siposipo ouava voeao ruvara-ia oea uposa oisoa rugorugoo raga-para. 14 Aue iava uvare oisoa kasivarivira rutu Reo Taisi sirova utupara, vao oa oisoa Jiu-pa irara vo pitupituroaro sovara-ia toupave. Oiraopavira rutu oiso osa oearovu rutu-ia puteava aue-ia ragai vo vovouaro, voeao oea karekeaepa vo vuuta-ia oa-ia ragai karekeraepa.

15 ✧ Ari Pauto vo rera vaaro-ia vereopa vovou ragaire keeroepa ragai tauvaoro, oiso ra rerapa kovopaa. Vao vituaro iava osa ragai reesireva ora rerapa vo osa touvira aako raga kovuaro-ia tupaava. 16 ✧ Uva Pauto ora rera vo ruipaaro sirova utuoro Oviito oaro kareke piereva ragaire, oisore ra va iava avara visiipa ratau tou irara siposiposa rera iava Jisas. Uva vo vuuta-a eva oa-ia viapau oiso oearoi ruvara-ia vo taraio ouavora vo oearoi tapo ora reoreopaaro. 17 Viapau oiso Jerusalem iare ava rovaraepa aposel irara ruvara-ia orugorugooi ou rovosa voeao oea reesi rovoreva Pauto. Viapau. Ari raaka tapia-ia vo uvare ava rovaraepa Arebia. Evoava uvava

✧ 1:13: Mt 16:17-19 ✧ 1:15: Ais 49:1-6; Jer 1:4-6 ✧ 1:16: 1 Ti 1:12-16

karera viropa vorerivira taru riro urui iare vao vo Damaskas.

¹⁸ Oire uva utupavira rutu vo peva ivaro isi-vaaro iava Jerusalem iare Pita kekesa avaraepa. Uva katai tau vo vavae (15) voki-ro-ia voa touava rera ruvara-ia oaravu tarai reoro oupaoro. ¹⁹ Uva vo vuuta-a eva oa-ia viapau oiso irai aposelto kekeava. Ari ro raga-ia Jems vigei Turarotoaaro araokotoaaro. ²⁰ Uva vo rigato-a vao-ia oa pura-paavoi oiraopa vovou rutuva vo Pauto osireiario-ia. Viapau oiso kuuvu reo-a vao-ia.

²¹ Oire uva Jerusalem iava Siria taere iare avaraepa ora vo tapo Silisia-ia. ²² Uva vo vuuta-a eva oa-ia ragai kekeivori, voeao lotupa irara oea evoa toupaveira Judia-ia. ²³ Ari reoara raga iava oisoa ragai-ia taraipaave varao oara iava oisoa oearovu voea tavitavipaive oiso, “Easi eera igeiva ora keriparoera voviri tuariri. Uva vo vokio-ia igeipa siposipoparevoi, oiso ra Krai-s oirao piepaio. Ro Pol ira tuariri oisoa Krai-s vo siposiporoaro tekipareve rutu.” ²⁴ ✧ Oa iava ragai vaaro airepa vovou kekepaoro vuurapa vaisi purapaivora Pautoa-ia.

2

Pol Jerusalem Urui Iare Avaroepa Aposel Irara Kekesa

¹ ✧ Oire uva va vao osa katai tau vo resura (14) ivaro putevoiva, vara isivaaro iava avaraepa Banabas tapo. Oire Taitas ou pieava oiso ra vegei tapo avaro Jerusalem iare. ² Evoa uvare

✧ **1:24:** Ap 11:18 ✧ **2:1:** Ap 15:1-5

avaraepa, Pauto ragai tavirevoiva voare. Oire uva va vao osa lotuapa irapa irara tapo ora reoreo rovoraepa voa vo igei raga. Uva evoea isivaaro iava oearovu tapo aia oirao pie vovou irara touava voea tapo ora reopaoro. Uva irapa irara tavitaviava vao iava Vearo Siposipo osiposipoa puraava voeaopa ratau tou irara. Auepa teapi oiso keapaave irapa irara, Osiposipovu raga iava voeapa siposipoparevo Pol voeaopa ratau tou irara. Ra va iava viapau oiso ragai tapo katai vovou purapaive voeao irapa irara. Ora teapi vo kovo okovoa purapaa vo vuutao-ia ora vo kovo oa pura rovoavora irapavira akukuvira rutu ava ragape. ³ ✧ Oire uva va vao osa vo tavitavi vao ragai vaaro uvuoro oiso puraaera, “O ita, osa vearopai eisi.” Uva oisi-a eisi osa purapaoro viapau oiso goruvira ragai tavipaivora, oiso ra ragai vatetoaaro iava Taitas rakari verara, voeao iava ratau tou irara rera, ra oisi rera pieoro rera reesia. ⁴ Oiraopavira eisi vo osa oearovu riro kuuvu irara vo vuuta-ia eva oearovu urioaepa igei sovara-ia pausa, oiso ra igei vo pitupituroaro-ia taraiave vara rovirieipaoro. Uvare Krai Jisas vo siposipoaro iavirava viaevira rutu toupai vo Reo Taisi. Oire uva oiso purapaaepa, “Oiraopavira, igei tapo ita vao-ia riro oirao pie vovou irara.” Uva voea raga vo ruipaaro-a, oa-ia oiso vovoupaaepa ra vigei-ia voea vaaro riro vavata reo goru tovo ragapaive vao Jiu vaaro iava Reo Taisi. ⁵ Ari viapau voea vo ruipaaro sirova uturaepa oisi Taitas pieoro oiso-ia. Vosa oisi va puraavori, ra kerukavira poupa piro visii-ia vo

✧ 2:3: Ap 15:6-20

siposipo vao Vearo Siposipo oa uvutavora ragai ruvara-ia.

⁶ Ari ita, evoea reipa irara oea viapau oiso ragaipa orugorugooi airepa vai vateivora. Iu, oearovu evoea vaisipaiveira oiso, Reipa irara, vo osa vigei rutu areiivira rutu toupapeira vo Pauto osireiara-ia. ⁷ Uva viapau oiso orugorugooroi rutu vateiva ragaipa, uvare taraiapa rutu ragai-ia vo osa Pauto ragaipa vo kovo vatereva, oiso ra oirara rutupa voea ratau tou irara vai iava Vearo Siposipo siposipoa. Oiso rutu osa aue ita Pita irapa Pauto oisi vo kovo ita vatereva, oiso ra voeapa voea Jiu-pa irara siposipopareve va iava vao Vearo Siposipo. ⁸ Aue vituaro iava uvare Pita roporevoiva Pauto, ora rera vo goruaro karoporeva rerapa, oiso ra va iava vearo kovo rutu purareve voeaopa Jiu-pa irara. Ari ita, uva oisi-a oiso-ia osa ragai tapo ita roporeva. Oa iava oisi raga ita ragaipa ora rera vo goruaro karoporeva, oiso ra vo goru iava riro goru kovo rutu puraa voea-ia ratau tou irara. ⁹ ✧ Oire uva va vao osa Pauto vo goruaro eveipaoro ragai-ia oiso purapaaepa “O vearopai ita.” Oa iava vegeiva ora Banabas sekanaepa irapa irara Jems vase ora Pita ora Jon. Uva katai rugoo rutu sirova utuiepa igei rutu oiso ora reoro, Jems peva Jiu-pa irarapa Jisas vo reoro iava siposipoivere, vo osa vegei voeaopa ratau tou irara siposipove. ¹⁰ ✧ Ora vao tapore oiso ra moniara vai oupaave vatevateara vai voea tauvapasa oarai-ia apota irara. Oa iava voea taviavora oiso, Kasivarivira rutu oa

✧ **2:9:** Ap 13:1-5 ✧ **2:10:** Ap 11:29-30, 24:17

purapaaveira vao oiso.

Pol Ira Pita Torevokoreva Vo Antiok-ia

¹¹ ✧ Oire vo osa Pita Antiok urui iare urioroepa vo uva toupavaora. Oa iava rera taviavora oiso, Vuria purarivoi. ¹² Ovuria-a vao oa oiso ragavira tupaivoi, Vo osa voari rovovira rutu oisoa Pita koataparō voea tapo ratau tou irara aiopasa. Oa iava Jems oevu oirao pie vovou irara arureva voare vo-ia Antiok-ia. Uva voea evoea kekerevoiva Pita, viapau oiso vorerivira ita ratau tou irara tapo aioreva. Auepa uvare oiso ragavira uriparoepa, Teapi rerare oiso puraave, “Jiu vaaro Reo Taisi gasipareveira Pita oiso piepaoro.” ¹³ Eisi ita osa oevu tapo Jiu-pa irara oisoa piepaive, voeao oea oisoa Jisas oirao piepaive rutu vo rera raga Pita vo vovouaro sirova utupaoro vo vovourei rutu vatakoiva. Uva va vao osa piepaoro Banabas tapo ora piro pieroepa. ¹⁴ Opitupitua-a eva oa kekeavorao. Oa iava oiso rugooraerao, Viapau oiso katai vovou vai puraivoi Vearo Siposipo sirova utusa. Oire uva va-a vao oa vituaro iava Pita taviavora voea vuutaaro-ia oiso, Pita vii-a Jiu-pato. Viigoa Jiu vaaro Reo Taisire ovauuepa tuariri rutu. Oire uva apeisi-a? Uvare vo vuutao-ia voea ratau tou irara taviparivoi, oiso ra eva Jiu vo pitupituroaro sirova utupaoro oisi piepaive.

Ro Ira Jisas Oirao Piepareve Ira Uvuipa Ra Torevokovira Karekero

¹⁵ Ari ita, vegei-a vao vegoa voa kavauveiepa vegei Jiu-patoarei. Viapau oiso vegei-a voeao

✧ 2:11: Ap 11:10

iava ratau tou irara oea vuri pitupituro sirova utupaaveira vuriara purapaoro. ¹⁶ ✧ Vearovira rutu oiso taraipaveiei, Vosa Jiu raga vaaro Reo Taisi sirova utupave, ra viapau oiso va iava vegei vaisireve Pauto oiso, “Torevoko vovoutoarei-a vei.” Viapau. Ari vao raga iava vo osa Jisas Kraisa-ia rari iraopave. Eva-a oa iava uvuiparoi ra vegei vaisireve oisi eisi. Ari ita, vegei-a ita vao-ia vegoa eisi piepaveaira vo Kraisa Jisas-ia raripaoro, oisore ra vegei-ia va kekepaoro oirao pie vovou Pauto vegei vaisireve, “Torevokotoarei.” Viapau oiso Reo Taisi oirao piepaveaira rutu. Eake iava? Uvare oiso ragavira taraipaveaira, Viapau oiso irai vaisireverea Pauto oiso, “Torevokotoa vii,” vo osa evo taisi raga vo rearo sirova utuparo. ¹⁷ ✧ Oire uva apeisi-a? Vosa vegei ora vii Kraisa oirao piepaoro oiso rugoopave Pauto vegei vaisirevere oiso, “Torevokotoarei-a vei.” Osa iava utupavira rara oisi ora eveiveare oiso, Akoea, ratau toutoarei-a vegei vuritoarei. Oire uva apeisi-a? E ora vegei iava oiso tavipaveiei, Kraisa oirao piepaoro ora piro pieveiera? Asi viapau rutu. Siraovira rutu vosa irai oisi oiso-ia puraro rera iavirava ro-ia Kraisa. ¹⁸ Ari ita, uvare oiso toupavoi, Vosa irai eru kepa vai rigareve, ra vo kepa iava tuutara-ia airepa kepa paureve. Oire ra viapau oiso oisi vearopape. Ari ita, uva oiso ragavira-a, vosa rovovira rutu Jiu-pa irara vaarore Reo Taisi ovau rovora, oire ra vorevira ita va sirova utupaoro oiso purapara ragai raga ora keakeapaoro, Pauto ragai oureverea ora rera iare. Osa viapau rutu. ¹⁹ Vosa eva Reo Taisi

✧ 2:16: Ef 2:8-9 ✧ 2:17: Ro 3:19-23

kavu ovoia vare ovauoro vao oa viapau uvuipape ragaipa tootoa vatepasa. Oire uva oisi-a eisi osa ragavira iava kopiiraepa Reo Taisi arova. Oa vituaro iava uvuiparai ra vorevira tootoovira toupao Pautoa ragare rugorugooaoro toupaa. ²⁰ Iu. Eake iava? Uvare Krai evao parikou-ia koto viropa. Uva rera tapo kopiiraepa. Oire uva voa-a evoa vo rugorugoooro rutu kopiiepa oara iava oisoa ora ragai ragare rugorugooara. Uva vo vokio Krai vo rugorugoooro toupaveira ragai-ia. Oa ragai tootoo piepai ragaipa vearopa rugorugoooro vatepaoro. Osa iava tootoo iraoparaveira rutu. Evo tootoo oa vituaro oiso toupai, Pauto Oviitoaoro rutu-ia rari iraoparaveira. Ro ira iava vasereva ragaipa ragai kavikoooro, oiso ra rera kopii pieve. Eva-a oa iava Oiraopa Tootoo oupaaveira rutu. ²¹ ☆ Viapau oiso Pauto vaaro veripaaveira vatevatea vovou Reo Taisi raga-ia raripaoro, oiso ra Tootoo Ovoi oua vo va-ia. Viapau. Eake iava? Vosa irai Reo Taisi raga vo reoaro sirova utuparo, ra va iava Pauto rerare oiso puraro, “Torevokoto-a vii.” Vosa oisi oiraopape vo reo eva, oire ra oiso taraipavio, O ari akukuvira rutu kopii ragaroepa Krai. Ari ita, osa viapau rutu oiso eisi torevokopapeira.

3

Reo Taisi Vo Pitupituaro Sirova Utupa Vovou Ora Oirao Piea Sirova Utupa Vovou

¹ Visii vao-ia vaaruu vovou irara vova Gale-
sia! E viapau ora eveipataveira, uvare visii piro

☆ **2:21:** Ro 10:9-13

pierevorao iravu? Visii roroio pievira taviava ro iava Jisas Krai ira evao parikou-ia kopiiproepa. Uva vo vokio-ia oearovu raga vo reoroaro sirova utu ragapataveira oiraopa reo rutu kavupaoro. Irouto-a ro ira oisi eisi visii pierevorao? ² Oire uva katai ake raga vao-ia oa-ia oiso visii akepaavoi. E Pauto visii vaterevora Tugoropato Uraurato vo osa Reo Taisi sirova vao Jiu vaaro utupataera? Asi viapau rutu. Oire ra oiso ragavira ita visii akea. E Pauto visii vaterevora Tugoropato Uraurato vo osa Jisas Krai oirao piepatavora vo rera raga-ia raripaoro? Iu, eisi. ³ ☆ Oire uva eake-a vao oare visii vao-ia eisi rutu piepataveira oiso osa voeao kokoropa irara? Ari ita, rorovira rutu voari Pauto reraaro Tugoropato Uraurato sirova utu rovotaepa. Oa iava rera ita kavutavora ora visii raga vo goruaro-ia raripaoro. Oire uva apeisi-a? Eisi vai piepaoro ora keakea ragapataveira oiso rugoopaoro, Uvuipatai vai pasi ra torevokovira kareketa oisi iava eisi? ⁴ E vara ruture varao ovautaera oara rutu visiipa vatepareva Tugoropato Uraurato vo osa oisoa Pautoa-pa kovopata? Uva apeisi-a? Oiraopavira rutu-a oisi eisi pasi? ⁵ Uva oiso visii akepaavoi, E apeisi-a Pauto visiipa Tugoropato Uraurato vatepareveira, ora varao tapo oira porete piepa goruro, ora varao tapo ravoto pitupituro purapa goruro, vo rara Reo Taisi raga vo vovouaro sirova utupata? Easi viapau rutu! Teapi ora piro piepata Reo Taisi raga-ia rugoopaoro. Eake iava? Uvare evara vituaro oiso toupai, Vo osa Jisas Krai oirao piepata rutu rera vo siposipoaro sirova utupaoro

☆ **3:3:** Ro 10:17

vao oa iava uvutavora.

6 ✧ Ari ita, oiso purapapeira ro iava Ebrahim vao-ia Tugoropa Vuku, ‘Pauto vaaro Reo Ovoi oirao pierève rutu. Eva oa iava oiso Ebrahim vaisireva Pauto, Torevoko vovoutoa rutu.’ 7 Oire uva oiso ragavira va-ia tarai iraopata, Vosa irouto ro ira Pauto oirao pie iraopareve vo ora rera vaaro-ia raria, ira-a eera Ebrahim saratoaaro. 8 Oire vo tuariri rutu rovoa-ia Pauto voeao-ia ratau tou irara tarairoepa oiso, Akoea, voeao Vearo Siposipo oirao piepaiverea, ra va iava ora ragaipa voea oua vorevira. Uva oisi-a eisi osa tarairoiva, Ebrahim tavireva Pauto aue iava Tugoropa Reo oiso puraoro, ‘Vii-a vao rutu vituaro, oa iava oirara rutu taru viraakoaverea.’ 9 ✧ Uva Ebrahim vo reo eva Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oa iava Pauto oiso rera vaisireva Ebrahim, Torevokotoa rutu. Oire vosa eisi oearoi tapo rera Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piepaive, ra va iava voea ita oisi vaisireve oiso, Torevoko vovou irara rutu.

10 ✧ Ari oearovu Reo Taisi raga oirao piepaiveira oiso purapaoro, “Vao raga uvuipai ra vigeipa vearoara karekeve.” Uva voea-a evoea oea vuria vo voriaro rutu ouive vo Pauto ruvara-ia, uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

‘Vosa irouto ro ira Reo Taisi-ia taraiparo, oire ra va-ia

taraipaoro viapau oreorovu rutu sirova utuparo varao oara va sovara-ia toupaveira, ira-a eera taru vuria vo voriaro rutu oureve Pauto ruvara-ia.’

✧ 3:6: Jen 15:1-6 ✧ 3:9: Jen 12:1-3 ✧ 3:10: Diu 27:26

11 Oiraopavira rutu, oiso osa viapau oiso iraiiei ro ira uvuiparoi ra Reo Taisi sirova utupaoro torevokovira rutu karekeroverea vo Pauto osireiaroia. Viapau rutu. Eva oa iava oiso purapapeira vo Tugoropa Vuku-ia,

‘Ro ira Pauto oirao piepareve rutu oire ra va iava Pauto rera vaisireve oiso, Vii-a torevokoto, ira-a eera irapa taru Tootoo Ovoi vatepareverea Pauto.’

12 Eake iava? Uvare Reo Taisi-a oavu raga rutu pisa. Uvare oirao pie asavira rutu orekerovu rutu purapaveira oearovu oirara vo Reo Taisi sirova utu ragapaoro. Uva Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

‘Vosa irouto Reo Taisi rutu sirova utupaoro varao purapareve oara Reo Taisi sovara-ia toupaveira, eera-a ira uvuiparoi ra Tootoo Ovoi rutu oureve.’

13 ✧ Ari vigei rutu-a vao-ia vigoa oisoa potepape rutu vo Reo Taisi sirova utupaoro. Eva-a oa vituaro iava vigeipa vuria vo voriaro rutu vaterevori Pauto. Oire uva eakere? Uvare Kraiis urioroepa vigei varaaro rutu ouoro vuriara. Uva varava koto viropa evao parikou-ia, uvare vo Tugoropa Vuku-ia oiraopavira oiso purapapeira,

‘Ro oirato ira kotoive evaova-ia, oiso ra voa rera vo voriaro vuri vori oureve vo Pauto ruvara-ia, vo osa Pauto rera vaisireve oiso, Vurito-a vii.’

14 Oire vo Pauto Ebrahim-pa Reo Ovoi pureva vao oa-ia rerare oiso puraroepa, “Ragai vearopara vateaverea rara vøeao rufupa ratau tou irara.” Uva vigei vaaro vuri vori ou ovoioro

Krais Jisas va eva Reo Ovoi oirao piereva vigeipa. Eva-a oa vituaro iava uvuipaviei ra oisi iava ratau tou irara tapo vigei rutu Tugoropato Uraurato oupape, vo rara goruvira rutu oirao pie rovopape rutu vo Pautoa-ia raripaoro.

Vo Toupai Reo Taisi Iava Ora Reo Ovoi

¹⁵ Araoko irara oaa, visiipa ovoovo reo vatepaavoi. Vosa aiterei reo ovoi vai purasi vo reoara vai rutu opesi pieoro, ra viapau oiso iravu uvuiro aue aveke tauvu verasa vao oa-ia oisoa ovoiei vaisi purapasi. Oiso tapo osa viapau irai uvuparoi ra airepa reo vai takuvuoro tuariripa reo vai verareve vao iava reo ovoi. ¹⁶ ✧ Oire Pauto Ebrahim vaiopa ora rera aotoaaro Reo Ovoi vatereva vo reo-ia oa viapau oiso vatereva oiso puraoro, “Vo reo vatepaavoi visii aao rutupa,” Viapau. Ari ro ragare Kraisi oiso puraroepa, “Vao oa purapaavoi vei aaoparei ragapa.” ¹⁷ ✧ Uva oiso puraparai, Viapau oiso oaiei oai uvuipai ra vo reo tavariove oa purareva Pauto ovoieivira. Oire uva va-a vao Reo Ovoi isivaaro iava varao vo resura vovoto vo peva tau (430) ivaro puteva. Oa iava Reo Taisi vatereva Pauto. Uva viapau oiso vao-ia Reo Ovoi putepaiveira Reo Taisi. Viapau. Ari touvira rutu Reo Ovoi toupaveira vao Pauto vaaro. ¹⁸ Ari ita, vosa irai eisi Reo Taisi sirova utuparo, ra va iava vearoa oureve, oire uva va-a eva oa iava Reo Ovoi akukuvira rutu tou ragapaiveira. Ro-ia Ebrahim ira Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oa vituaro iava Pauto rerare oiso puraroepa, “Ebrahim-a torevoko vovoutoa rutu.”

✧ **3:16:** Jen 13:14-18 ✧ **3:17:** Eks 12:40; Ro 4:13-14

Oa iava vearovira rutu oiso taraipavio, Viapau oiso Pauto vaaro-ia Reo Ovoi putepaiveira rutu eva Reo Taisi.

¹⁹ ✧ Oire uva aa vao rutu-a va vao Reo Taisi vo kovoaro? Vao-ia oa vo kovoaro vao Reo Taisi oiso toupaveira. Uvare voeao tuariripa irara viapau oiso ora voea-ia va eveiiva oiso puraoro, “Akoea, vuri pitupituro rutu-a varao oara purapapeira.” Ari vo osa va-ia Reo Taisi taraiaiva, oiso puraaepa, “O, ari vuriara rutu-a varao oara purapapeira Pauto osireiario-ia.” Uva oisi raga-a eisi osa oisoa toupave Reo Taisi vore tuepaoro uva Pauto Oviitoaaro pouro virovere rera raga ita Ebrahim aaotoaaro. Oire uva vo vuuta-a eva oa-ia opesi ovoiepa Reo Taisi. Uva va-a vao Reo Taisi oa iava Pauto enselpa irara tavireva. Oa iava evoea ita topa pievira aue Moses taviiva ita. Uva eera ita topa pievira oirara ita tavitavireva. ²⁰ Ari torevokovira rutu Pauto Reo Ovoi vatereva. Eva-a oa vituaro iava vao-ia Reo Taisi putepaiveira rutu, uvare Reo Taisi riroara rutu iava pura piropa gisipoara.

Reo Taisi Vo Kovoaro Iava

²¹ Oire uva apeisi-a? Ora upopapeira varei vareo Reo Taisi ora Reo Ovoi? Asi viapau rutu. Ari ita, vosa irai va sirova Reo Taisi utupaoro va iava tootooa oupareve, uva va-a eva oa iava uvuiparoi vai ra torevoko vaisi oupareve vo Pauto ruvara-ia. Asi viapau oiso uvuipai ra torevoko vaisi vai oureve Reo Taisi iavirava, ²² ✧ uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Oirara rutu vuri rugorugooro oaive sirova utupaaveira.

✧ 3:19: Diu 5:5; Ro 4:13-15 ✧ 3:22: Ro 3:23

Osa iava vuria oirara rutu tuukepaiveira vo rasio-ia.' Oa-a eva oa iava oirara rutu uvuipaai ra oiso taraipaave, Voeao oea Jisas Kraiis oirao piepaive ora voeao vo vovouroaro iava oirao pie vovouro raga, oeapa Oiraopa Tootoo rutu vatereveea Pauto vo Reo Ovoiaro sirova utuoro vao oa vatereva Ebrahim-pa.

²³ Voari tuariri rutu vo osa Kraiis-ia oirao pie vovou vo pitupituario pou viro asavira oisoa toupave, ovuuta-a eva oa-ia Reo Taisi oisoa vigeire riro vavata iraopape. Uva oisoa vigei tuukepaive rutu. Oa iava oirao pie vovou vo pitupituario karekeera. Uva va-a eva vituario iava Jisas ora karekeroera vo rasio iare. ²⁴ ✧ Oire uva Reo Taisi vo kovoaro-a vao, oirara tokipasa voea torevokopaoro. Oa iava vo rekasiera vo vuutao-ia oa-ia Kraiis pouro virora. Uva vo vuutao-ia Kraiis vigeipa tasi puraparevoi vitupaoro. Oa iava uvuipaviei ra oirao pie vovou rutu purapape torevokovira rutu tupaoro vo Pauto osireiario-ia. ²⁵ Ari ita, ovuuta-a eva oa vo vokio-ia tupaivoi eva oa-ia Kraiis-ia raripaviei. Uva va-a eva vituario iava viapau oiso Reo Taisi vigeipa reipapeira.

²⁶ Oire uva vo vokio-ia visii varaaro oirao pie vovouro visii oiso rutu piepaivoi, Visii-a Pauto ovii iraraaro vo rara Kraiis Jisas-ia raripata rutu. ²⁷ ✧ Uvare baptaisa outavora, oiso ra kataivira rutu toupata Kraiis tapo oiso, Visii-a Pauto ovii iraraaro rutu oiso rutu osa ro-ia Kraiis eera Pauto Oviitoaaro. ²⁸ Ari ita, oiraopavira uvare visii rutu areiivira rutu toupataveira. Viapau oiso

✧ **3:24:** Ro 10:4; 1 Ko 4:15; Ga 2:16 ✧ **3:27:** Ro 6:1-10

roopavira toupata oiso, Jiu-pato-a vii, ari ratau tou irara iava vii, ari kovopato-a vii moni oupato, ari vii-a akuku kovotoa raga. Ora oiso riakova viapau oiso oiratoa-ia putepaevoi, ora viapau oirato riakova-ia puteparevoi. Viapau rutu. Ari kataivira rutu toupataveira vo Krai Jisas-ia. ²⁹ ✧ Iu, vo osa visiipe rutu Krai voeaaro, ra oiso rutu touta, Visii-a Ebrahim aao iraraaro visiigoa rera sirova utupataveira. Ra va iava vao outa vearoa Pauto ruvara-ia oa iava voari tuariri Reo Ovoi purareva Ebrahim tavioro.

4

¹ Oire uva topa pievira vo reo vatepaavoi ita oiso-ia, vosa iravu oirato kopiiro auero rutu arova varao rera varaaro, ra oviito vara-ia ita pitureve vo rara rioparo. Oire ra viapau oiso ikauvira vara oisoa oupareve vo rara kakaevira toupareve. Viapau. Ari oisoa kovopavira tou rovopareve oiso osa kovopato vo vuutaore tuepaoro oa-ia oisoa vara rutu oupareve varao aiteto varaaro. ² Oire vo osa kakaevira toupareve, uva oisoa oearovu sirova utuparo voea oearoa oisoa rera tokipaive ora rera varaaro vo vuutaore tuepaoro oa reesireva aiteto. ³ Oire uva vigei ita oisoa toupape oiso osa evoea kakae vure, uvare tuariripa pitupituro oisoa vigeire reipape rutu varao oara-ia oisoa avatapa irara toupave uraura irara. ⁴ ✧ Uva va-a eva isivaaro iava vo vokio pou pirora vigeipa ovokia reesireva Pauto, oiso ra vo vokia rera Oviitoaaro kataitoa

✧ 3:29: 1 Ko 3:23 ✧ 4:4: Jen 3:15; Ais 7:14

rutu siporeve. Oa iava vo vokia rera siporevora. Uva tavauruva rera kavavevora. Oa iava riropaoro toupavevora Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro. ⁵ ✧ Ari ita, oirara oisoa Reo Taisi reroarovi tou rovopaive. Oa iava Jisas urioroera vo taisi vavataaro verasa vuri voriro oavi opesi pieoro, oisore ra vigei rutu oiso toupape, Pauto ovii iraraaro rutu.

⁶ ✧ Oiraopavira rutu uvare visii rutu-a Pauto ovii iraraaro. Eake iava? Uvare eva oirao piesa Pauto rera Oviitoaaro Urauraaro siporevora vigei sopaaro iare, oisore ra voa tupaoro oiso puraparo vigei iavirava, “Aite. Igei rutu Aitearo.”

⁷ Oire uva va-a eva oa vituaro iava viapau oiso akukuvira kovo ragapaoro toupataveira oiso osa voeao oea akukuvira raga kovopaiveira aite irara varaarore tuepaoro. Viapau. Ari visii-a Pautoa rutu ovii iraraaro. Eva-a oa iava varao rutu vateparevere visiipa oara tuevira toupaveira visii rutupa vao-ia ovii irara.

Pol Rirovira Rutu Galesia Vatata Rugorugooroepa

⁸ Voari rovovira rutu uva Pautoa-ia tarai asavira rutu oisoa tou rovopata. Evo vuuta-ia oiso rutu toupata, Kovopa irara voeao vuri tugararo oea visii oisoa tuukepaive, voeao oea viapau oiso oiraopavira rutu toupaveira oiso osa Pauto. ⁹ Oire ra vo vokio-ia Pautoa-ia taraipata, vo rara rera-ia oirao pie vovou purapata. Ari ita, oiraopavira uvare Pautoa ita visii-ia tarai iraoparo rovopavira. Oire uva apeisi-a? Rerare ovaupaoro vorepatai varao iare tuariripa

✧ 4:5: Ef 1:7; Jo 1:12; Ef 1:5 ✧ 4:6: Ro 8:14-17

pitupituro varao oara viapau uvuipai oirara tauvapasa, eke? E ruipapatai ita ra tuariripa pitupitupa kovo ragapata ita voro ou asavira, raa? ¹⁰ ☆ Uva vo pitupituro purapaoro ovokirovu oovapa vokiro reesipataveira ora visiipa, ora oaravu kekiraara, ora oivarovu tapo, oisore ra vo vuutaro-ia aioara vureiara purapata. Oire ra voa vara-ia variripata oiso keapaoro, Oara-ia Pauto roru piepaioveira. ¹¹ Ari ita, visiire rugorugoo iraoparaveira, uvare riro kovo rutu puraava visii siposipopaoro. Uva apeisi-a? Akuku kovo raga-a oa puraava visii-ia, eke?

¹² Araoko irara oaa, goruvira rutu visiire oiso purapara, Ragai tapo katai vovou rutu purapata vao iavirava Reo Taisi vare rugorugoopaoro, uvare ragai tapo va kavuava, ra visii tapo va kavu iraopata. Ari ita, viapau oai vuria vai puratavora ragai-ia. ¹³ ☆ Ari tuariri oisoa ragai tauvapata vo osa upiapaara. Oupia-a eva oa-ia toupapaoro riro kaekaevira toupapaora visii ruvara-ia. Ovuuta-a vao oa-ia visiipa Vearo Siposipo vatepaavora. E vare rugorugopatai? ¹⁴ ☆ Vo osa oisoa upiapaoro visii pugu piepaa, uva viapau oiso ragai oisoa kavupata ragai tovipaoro. Viapau. Oiraopavira rutu, eisi osa voeao enselpa irara vai pasi oisi piepatavori, oiso osa ragai oisoa tokipata. Ora ro tapo Jisas Krai ira vai-a tapo uvuipatai ra rera oiso tokipata osa ragai oisoa tokipata. ¹⁵ Oire uva oisi-a eisi osa ragavira oisoa ragai tauvapata voari tuariri. Oire uva apeisi-a? Visii vaoro ragai-ia roru vovou touvira toupavoi visii-ia oiso

☆ **4:10:** Kl 2:14-17 ☆ **4:13:** 1 Ko 2:3 ☆ **4:14:** Mt 10:40; Lu 10:16

osa voari tuariri, eke? Ari ita, taraiparai, Vosa eisi purataeri voari tuariri, “Ora vigei varaaro gorogorope osireiara.” Oa iava purata, “Ie, Pol, osireiara varao oara tateiovoi ora igei iava viipa tauva vatepaoro pute pievira rutu.” Oire uva oisi-a eisi osa purataeri, vo uvare ragaipa oisoa sirao iraopata rutu rirovira. ¹⁶ Ra apeisi vo vokio-ia? Vo uvare visiipa oiraopa reo rutu vate rovoavora. Uva apeisi-a? Vo vokio-ia ragai-a visiiva keripato, eke?

¹⁷ Oire oiso-ia vo osa visiipa kuuvu reoro raga vatepaiveira rakari verapa pitupitu iava vo visii aroviaku ragapaoro, uva riroa rutu rugorugooa purapaiveira visii-ia. Eake iava? Uvare oiso rutu vovoupaaveira ra visii ivupaive igei arova, oiso ra kasivarivira rutu voea sirova utupata.

¹⁸ Oire vearopai vo osa oearovu kasivarivira avu rugorugooapaavere visiire visii tauvapasa oiso osa ragai visii tauvapaavora visii tapo toupaooro. Ari vao raga oiso vo osa torevokoa vai karekepere vo tauva iava eva. Ari ita, viapau oiso torevoko rugoo vai-ia visii tauvapaavere voea evoea. Aue iava uvare ora voea vo pitupituaroo raga sirova utupasa visii tavitavipaiveira vao rakari verapa pitupitu. ¹⁹ ☆ Ari ita, oiso rutu toupataveira, Ragai ovii iraraaro rutu. Oire vosa riakova kakaeto kavausa auelpao, ra riroa rutu upia oueve. Uva vo upia eva oira iava oisoa opesipape vo osa kakaeto karekero. Uva oisi-a eisi osa ragavira visiiva riroa upia oupaaveira vo osa riropata. Ari ita, vosa ovoieivira rutu visii varaaro oiraopie vovouro toupaveira vo osa vara iava Jisas-ia raripata, eva-

☆ 4:19: 1 Ko 3:1-4, 4:15

a oa iava uvuiparai ra ragai iava opesipe evara upiara. ²⁰ Ragai rirovira rutu oiso ruipa irao ragaparai ra visii tapo toupaa vo vuuta-ia vao-ia. Uvare oiso rutu ruipa iraoparai ra ragai vo rugorugooaro visii varaaro rugorugooara keke iraove. Oa iava ragai vaaro riro vavata reoreo uvuipai ra tavariope. Ra va iava kavevira reoreora visii tapo. Uvare vo toupaoaro ragai vo rugorugooaro paipai iraopaivoi. Eva-a oa iava viapau uvuiparai oiso ra visii tauvaa.

Reo Ruu Vaireo Iava Hega Vaio Ora Sera

²¹ ✧ Oire ragai tavita vearovira rutu ora visii iava visiigoa oiso ruipapataveira ra Reo Taisi reroaro toupata. Uva eake-a vao oa rutupa viapau vearovira Reo Taisi vo reoaro uvupataveira? ²² Oire vo taisi oiso tavipa-peira, Ebrahim vaierei oviitoarei kavaureva. Uva oiso-ia iriavu-a kovopava iria oviitoaaro-a iravu. Ari iriavu-a vatuava oaro rutu iria oviitoaaro-a iravu. ²³ Oire uva avaioto kavaueva o kovopava oiso osa airorovu rutu okakaerovu kavaupaiveira. Ovusa ro-ia kikooto ira pisa visivi rutu karekeroepa. Eake iava? Uvare rera-a eera ira iava Pauto Reo Ovoi purareva Ebrahim-pa. ²⁴⁻²⁵ ✧ Oire vo siposipo ovoovovira rutu toupaveira vaiereo iava oviitoarei, uvare vaireo riakorirei airea oiso rutu toupaeveira varei Reo Ovoirei. Ari ita, o-ia kovopava Hega iria ovii iraraaro oiso karekeaepa, Evoea kovopa irara. Uva oiso rutu toupaeveira osa vao Reo Taisi oa Moses-pa vatereva Pauto vo

✧ 4:21: Ro 3:19-20 ✧ 4:24-25: Jen 17:15-27

Sinai Pukui-ia. Ari ita, voeao oea oisoa Arebia-ia toupave oea vo pukui oisoa vaisipaive, Hega Pukui. Uva eira Hega iria ovoovovira oiso rutu toupaveira osa vao Jerusalem urui. Eake iava? Uvare oira-a kovopava oiso osa voeao Jerusalem urui-ia tou irara oea oisoa Reo Taisi reroarovi kovopaive. ²⁶ Oire uva oira-a o-ia vigei aakoaro rutu Ebrahim watuavaaro rutu eira iria oiso toupaveira, Ouruivu airepa rutu vao Jerusalem oa vo vuvuiua-ia toupaveira, eira-a Sera iria ovii iraraaro viapau oiso Reo Taisi reroarovi kovopaiveira. ²⁷ ✧ Iria iava Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Rorupari vii vao riakova viigoa kakae kavau asavira toupari upia ou asavira. Utupavira riro kakaero rutu taru kavaurivere o-ia puteoro kovopava o-ia iriapa kakae puraro watuato.’

²⁸ ✧ Oire uva visii rutu-a vao ragai araoko iraraaro Pauto ovii iraraaro, visiigoa rera oirao piepaoro rutu oiso rutu toupataveira osa vaitereo Ebrahim avukarei, aiterea Pauto vo reoro oirao piesiva rutu. Oa iava Aisak kavausiva. ²⁹ Ari ita, o-ia Hega iria ro kavaveva iravu kakaeto oiso raga ita osa airorovu rutu riakora kakae vure kavapaveira. Uva eera-a ira ropa tavaka vatereva ira Pauto reraaro Uraurato vo goruaro-ia kavauropa. Uva oisi rutu-a oiso-ia osa piepaveira vo vokio-ia Reo Taisi reroarovi kovopaoro voeopa tavaka vatepaoro oepa Pauto Tugoropato Uraurato vatepareveira. ³⁰ ✧ Ari ita, ro-ia Ebrahim ira iava oiso tavipapeira

✧ 4:27: Ais 54:1 ✧ 4:28: Ro 9:6-9 ✧ 4:30: Jen 21:9-11

vo Tugoropa Vuku sovara iava, uvare Pauto oiso rera tavireva ra kovopava ora rera iava verareve voavaorei rutu ora oviito. Eake iava? Uvare ro kovopava oviitoaaro viapau oiso uvuiparoi ra orekerovu rutu varao Ebrahim varaaro oureve vo rara Ebrahim kopiuro. Uvare ro ragapa rutu oisoa uvuipape rera vatuavaaro rutu oviitoaaro. Vosa kopiuro aitetu, ra orekerovu rutu oureve taru rera raga. ³¹ Araoko irara oaa, viapau oiso toupape osa voeao okakaeroa kavaveva o-ia kovopava. Viapau rutu. Ari vigei-a vao oiso rutu toupape, Vigei-a Ebrahim vatuavaaro rutu ovii iraraaro. Oire uva evo reo oa oiso ovoovovira rutu toupaveira vigeipa.

5

Vii Viigoa Karurevora Tuukea Iava Viigoa Uvuipaei Ra Eakavira Rutu Toupari

¹ ✧ Viapau rutu oiso kovopavira toupaveira oiso osa voeao oea Reo Taisi reroarovi kovopaveira, uvare visii karurevora Kraisi Reo Taisi vo tuukearo iava. Uva visii tavipaavoi oiso, ra oiso ragavira rutu toupata. Ra oisi tupaoro viapau oiso ra ora visii vo pitupituroaro iare vorevira porepata oiso osa evoea kovopa irara.

² Oire uva ragai-a Pol ragoa vo reoaro vao-ia uvu iraota! Vosa vao Reo Taisi sirova utupaoro ora visii iava rakari verapata oiso rugopaoro, Vao raga rutu iava Pauto uvuiparoi ra igei ora rera iare vorevira oupareve. Uva oisi-a eisi osa iava Kraisi viapau uvuiparoi ra visii orirupareve vo ora rera iare visii virivaripaoro. ³ ✧ Oiso

vorervira ita visii tavipaavoi, Vosa irai visii iava oiso rugooparo, Vosa ora ragai iava rakari verara, ra va iava Pauto ragai-ia vearo vovou purareve. Oire vosa oisi oiso-ia rugooparo, ra viapau rutu uvuiparoi ra oreorovivu ruture ovauparo vao Reo Taisi rutu sovara-ia. ⁴ Uva visii oiso purapataveira, “Reo Taisi sirova utupaoro Oiraopa Tootoo rutu oupaioveira.” Ari oisi-a eisi osa purapataveira, uva viapau rutu oiso uvuipatai ra Oiraopa Tootoo oupata vo Kraiss ruvara-ia. Uvare eisi purapaoro Pauto vo siraoaro kavupataveira. ⁵ ☆ Ari igei tauvapareveira Tugoropato Uraurato igoa Kraiss-ia raripaoro Pauto vo reoaro tuepaioveira, vo osa rera raga igere oiso puraro, “Vearo irara rutu visii.” ⁶ Ari ita, oiso-ia vosa ro ira Kraiss Jisas-va tivosivira toupaveira, ra viapau oiso rerapa rakari verapa pitupitu reipape rutu. Ora vao vosa vo pitupitu kavureve, ra viapau oiso eva tapo rerapa reipape. Viapau. Ari vao raga rutu-ia oirao pie vovou. Eva-a oa vituaro rutu iava oirato vo vovouaro tore piepaiveira, ra sirao vovou rutu purapaveira vo vokiara rutu-ia.

⁷ Voari tuariri uva vearovira rutu Kraiss vo reoaro uvu rovatava, oa iava oisoa va sirova utupata. Oire uva iroutoa rutu-a ro ira visii piro pieredora oiraopa reo sirova utu arapa? Uva apeisi rutu-a oiso osa visiire puraroera, oa iava oisi rera uvuoro eisi pietava? ⁸ Ari ita, viapau rutu oiso Pauto visii piro pieredora. Viapau. Uvare rera-a eera ira keeraparoveira varao arova tuariripa vo vovouro visii varaaro oara oisoa

☆ 5:5: Ro 5:1-11

visii tuukepaive rutu. ⁹ ☆ Uva oearovu oiso ovoovovira purapaaveira, “Gareavi yis uvuipai ra riroa rutu plaua kae pieve rutu va riro pieoro.”

¹⁰ Oire uva oisi-a eisi osa voearo vo reoroaro visii piro piepaiveira. Ari Pauto ovovouroa-ia evara voea varaaro vurapareveira oara voriaro voeapa vatereverea. Uva oiso ragavira tarai iraoparai ro iava Turaro Krai ira raga uvuiparoi visii tauvapasa rutu. Oa iava uvuipatai ra evara piro pie reoro eakapata. Eisi osa iava uvuipatai ra ragai vo reoroaro sirova utupata ita.

¹¹ Uva oearovu oiso purapaaveira, “Rera Pol oiso voea siposipopareveira, oisore ra ora voea iava rakari verapaave. Ra va iava oiso karekepaave, Jiu rutu.” Uva vosa oisi eisi visii siposipopaavori, ra eakepa Jiu-pa irara ragaire kasipupai? Ari vao raga Jisas iava vo reo ro ira evao parikou-ia kopiiproepa, oreoa vatepaaveira. Oa vituaro iava oisi eisi kasipupaa ragai vuri piepasa. ¹² Uva oiso ruipa iraoparai evoea iava oea visii piro piepaiveira oiso purapaoro, ra ora visii iava rakari verapata. Uva oiso voeapa veaeropapeira vosa visii arova uvuipaai ra ora verapaave uvaroi ragare.

¹³ Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, Pauto visiire keeraroepa, oiso ra tuariripa pitupituro rutu kavuta varao vavagisiara rutu. Ra avekatavira toupaooro opeita ora visiire oiso purapata, “Uvuipaviei ra varaua vo ruipaaro sirova toupape.” Viapau. Ari eisi toupaooro uvuipatai ra oearovupa siraopaoro

☆ 5:9: Mt 13:33-35; 1 Ko 5:1-8

voea tauvapata. ¹⁴ ✧ Aue iava uvare vara rutu evara oara Reo Taisi sovara-ia toupaveira oara rutu takuvuaro iava oiso purapapeira, “Oearovivupa sirao iraopata oiso osa ora visii ragapa siraopataveira.” ¹⁵ ✧ Ari ita, vosa eisi piepata oiso osa kaakau kare vo kareo oea ora upopaaveira, ra eake vai va sirovava karekepe? Ora vatatopo iraopata. Uvare eisi piepaoro uvuipatai ra ora opesi pieta.

Tugoropato Uraurato Vo Pitupituaro Iava Ora Oirara Vo Pitupituaro Vo Toupaoro Rasitua-ia

¹⁶ Ragai vo reoaro-a vao-ia oiso. Vo osa Tugoropato Uraurato ora rera vo reoaro vatereve visiipa, oire eva-a oa-ia uvuipatai ra va sirova utu iraopata. Ari ita, vosa visii raga vo ruiparoaro oiso purapapeira, Eagara vuria purari, uva vo ruiparo-a evara oara iava uvuipatai ra pore iraota viro Tugoropato Uraurato vo reoaro raga sirova utupasa. ¹⁷ ✧ Uvare Tugoropato Uraurato vo rugorugooaro osivu ragavira rutu toupaveira, vo rara vigei vo rugorugooaro pisavira toupave. Oire vo rugorugooarei eisi ragavira toupaoro ora upopapeira. Ora tapo vo rugorugooarei oiso vigei piepaaveira, ra oavu kavuoro oavu raga sirova utupavio vao oa pura arapa reasipavio. ¹⁸ Ari ita, vosa Tugoropato Uraurato vo reoaro rutu sirova utu iraopata, ra va iava viapau oiso Reo Taisi visii tuukepaive.

✧ 5:14: Ro 13:8-10 ✧ 5:15: Je 3:13-18 ✧ 5:17: Ro 7:15-25

19 ☆ Vosa ora vigei raga vo rugorugooroaro raga sirova utupavio, ra va iava vo vovouro rutu viaevira karekepape varao oiso-ia, otopa pitupitu, ora vuri rugorugooro tapo varao oara purapaiveira, ora opitupiturovu purapaiveira arii asavira. 20 ☆ Vo osa oearovu tokarasiara vaisiara kae pie ragapaive va iare tugara vo goruroaro ou ragapaoro. Ari oearovu kavokavo kovoro raga purapaiveira. Ari oearovu viurupa vovouro purapaiveira. Vo osa oearovu ora upopaveira. Ari oearovu riirii vovouro purapaiveira, osa oearovu kasipu vovourova toupaveira, ora oearovu tapo ora voea raga-ia vovoupaaveira ora vaisi oaive kae piepaoro. Vo osa oearovu oiso purapaave, “Igei vovouaro torevokopai. Ari visii vaaro koikepavira toupai.” 21 Vo osa oearovu varaaro aupariara riiriipaiveira. Ari oearovu riro gorupara-ia ukaiopaave kokoropaoro. Osa oearovu vurei aioro purapaive. Oire ra vo aioro-ia ora voeava vuri vovouro purapaive. Oire uva oiso ita vorerivira visii tavipaavoi osa rovvira visii tavi rovoavora oiso, Vosa ro ira vuri vovouro rutu purapareve oiso osa vara evara, ira-a eera viapau rutu oiso uvuiparoi ra koataro Pauto vo Saraaro iare. Ra va iava viapau oiso toupareve, Rera-a Pauto oiratoaaro.

22 ☆ Ari vosa Tugoropato Uraurato vo rugorugooroaro sirova utupavio varao oara kareke piepareve vigei sopaaro-ia. Uva evara oara iava uvuipai ra oiso karekepape, sirao vovou-a vao-ia, ari rorupa vovou-a vao-ia, ari kave vovou-a vao-

☆ 5:19: Ef 5:3; Kl 3:5 ☆ 5:20: Re 21:8 ☆ 5:22: Ef 5:9; Kl 3:12-15

ia. Oire ra eisi sirova viapau oiso vagevagepavira kasipupavio, vo osa oearovu tauvapasa auepavio, ora varao vearo rugorugooro, ora vao tuuvu vovou rutu oa purapape. ²³ Ora vao tapo veripape oiso-ia, opeita oearovivu-ia putepape, ora opeita ora vigei iava vasesape vuri vovouro purapasa. Oire vosa oisi eisi piepari, viapau oiso irai uvuiparoi ra vii togareve reoa vai-ia, vii vao viigoa Tugoropato Uraurato vo vovouaro sirova utupau. Viapau. Aue iava uvare viapau oiso Reo Taisi vo pitupituario puteparivoi eisi vara sirova utupaoro. ²⁴ ☆ Oire opitupituroa rutu varao eakaiva voeao Krai voearo varao vuri rugorugooro.

²⁵ ☆ Ari ita, vosa tootopavioveira vo Tugoropato Uraurato vo goruaro sovava-ia, eva-a oa iava uvuipaviei ra ora vigei iava vase iraopape rera iare. Oa iava uvuiparoi ra vigeipa vasesapareve ora rera vo rugorugooroaro iare. ²⁶ Ra vara evara sirova utupaoro viapau oiso vagu vovoua vai purapape, ora viapau oiso oearovure kasipu rugooro tore piepape, ora viapau oiso ra oearovu varaaro riiriipape.

6

Vigei Uvuipaviei Ra Araoko Irara Oavi Tauvapape Voea Vo Siraoaro Kaepaoro

¹ ☆ Araoko irara oaa, vosa irouto visii iava oirao pie vovouto vuri vovou-ia kovero, oire ra irai visii iava ro ira goruvira rutu Tugoropato Uraurato vo vovouaro sirova rutu utuparo, eera-a

☆ 5:24: Ro 6:6 ☆ 5:25: Ro 8:4 ☆ 6:1: Je 1:13-16

ira uvuiparoi ra reravi vorevira tore piereve rera tauvaoro kave vovou raga-ia. Oire ra vearovira ita vorevira vokareve. Uva vo osa rera tauva rovorevora, vearovira rutu ita rera ora vatato-porovere vaopa, teapi rera ita va vao vuria raga-ia kovero ita. ² Visii rutu oearovivu rutu visii iavapa irara tauvapaoro toupata voeavi kapoka-poropaoro vuri vovou vo vavataarova. Oire vosa oisi eisi piepata, ra va iava Krai vo rearo sirova oisi rutu eisi utupata vao rera vaaro reo goru. ³ Ari vosa irai visii iava oiso puraparo, “Viapau rutu uvuiparai ra eisi ovoovoi sirova utura. Uvare riro vaisitoa rutu-a ragai.” Oire uva rera a eera ira eisi purapaoro ora keakea ragaparo. ⁴ Vosa iravu siituepaoro oiso purapau, “Viigoa-ia putepaavoi uvare vuria puraparivoi,” oire uva viapau oiso torevokovira eisi reopauei. Viapau. Ari vearovira rutu ora vii raga ora viiva siituepau ora vii vo vovouroaro roviriei rovopaoro rutu. Oire vosa vii iava sopaua oiso purape, “Vearopai,” ra va iava oiso ragavira taraiu, O, ari torevoko vovou-a vao-ia oa purapaavoi, ⁵ uvare oirara rutu uvui iraopaai ra katakataivira kovoara oaive vavataaro kae piepaive.

⁶ ✧ Oire vosa irai Jisas vo rearo iava visi-
ipa siposiporeve, oa iava visii ita uvuipatai ra orekerovu-ia vearopara rera tauva ragapata rera vatepaoro.

⁷ ✧ Opeita ora visii raga ora keakea ragapata oiso keapaoro, Uvuipaviei ra Pauto keapasa vatauvira orekerovu pura ragapape. Oa vituaro vao-ia oiso toupaveira, Vosa eake vao pauri vo

kovoa-ia vii vaaro, ra oisi raga kuepe. ⁸ Oire vo osa irai orekeroi vuriara vai paupareve, ra vara iava oupaoro rera vo vovouroaro vuri vovouro aio piepareve. Eva-a osa raga piepaoro ora opesi pie ovoiroverea. Ari vo osa ro ira vearopara paupareve Tugoropato Uraurato vo reoaro sirova utupaoro, uva rera-a eera ira vearoa oureverea. Aue iava vo rara Tugoropato Uraurato ruvara-ia Tootoo Ovoi rutu oureve. ⁹ ✧ Vo rara reasi asavira varao vearopara purapape. Ari vosa keruriavira rutu topa pievira orekerovu rutu vearopara purapata, oire eva-a oa iava taru vearopa kuero oupatavere vova Pauto ruvara-ia. ¹⁰ ✧ Va-a eva vituaro rutu iava uvuipaviei ra oearovivu rutuva vearopa vovouro purapape vo osa vuutaa vaipe oisi eisi piepasa. Oiso osa voeao oeavia Krai oirao piepaiveira vigei araoko iraraaro, oeapa ita uvuipaviei ra oisi vearopara rutu purapape pute pievira rutu.

Pol Kristen Irara-ia Rorureva Voea Goru Pieoro

¹¹ Oire ragai-a vao ragoa raga visiipa vo rigato puraavoi. Uva vo kirokiroro kekepatavoi riropara ragai varaaro. ¹² Uva voeao oea oisi visii siposipopaiveira goruvira rutu visiire oiso purapaoro, “Uvui iraopatai ra ora visii iava rakari ve-rapata.” Uva eisi ragavira piepaiveira vuri vovou vo vavataaro asavira oiso, teapi voea oupaive. Aue iava uvare oiso taraipaaveira oraivavu epao vao-ia osa Jisas kopiioepa evao parikou-ia vigei vorevira ouoro. Uva vo raiva eva oa iava siposipopaoro pasi vuri vovou vai oupaive Jiu

✧ **6:9:** 1 Ko 15:58 ✧ **6:10:** Jo 9:4; Ta 3:8

ruvara-ia pasi. ¹³ Ari ita, osa voeao-ia oea oisoa ora voea iava rakari verapaave, viapau oiso Reo Taisi rutu rutuaro sirova utupaoro-a. Viapau. Uva oiso ruipapaaveira rutu ra voea vo rearo sirova utupaoro ora visii iava rakari verapata. Ra va iava oiso purapaave ora voea iava, “Easi evoea vigei vo pitupituario raga sirova utupaaveira.” Oa iava oearovu voea vo pitupituario raga rei piepaive rutu. ¹⁴ ✧ Ari ragai viapau oiso oisi ragavira eisi oearoipa siposipopaa. Viapau. Ari evao parikou raga rei piepaaveira rutu vao oa-ia kopiiopepa vigei reraaro Turaro Jisas Krai ragai ouoro. Uva oisi-a eisi osa vituario iava viapau oiso orekevu avu vai ragai vo vovouaro uvai ragare ivupaiveira varao vo rasio iava akukupapara raga. Evara rutu kopiiepa ragai iava evao parikou-ia. ¹⁵ ✧ Ari ita, vo osa ora visii iava rakari verapataveira oa-a viapau eva uvuipai ra visii virivarive. O vosa vo pitupitu eva kavuta, oa tapo ita viapau uvuipai oiso ra visii virivarive. Ari vao raga-ia vo rara Tugoropato Uraurato vigeipa airepa rugorugooro vatereve. ¹⁶ Vosa oisi raga eisi vo reo sirova utupaave oearoi, oire ra va iava voeare oiso purara, Osa vearopai eisi. Eake iava? Uvare ruipaparaveira rutu voea rutupa oiso ra vearo tou puraive, ora aue tapo ra sirao vovou purareve Pauto voea-ia ora oearovu tapo Pauto voeaaro.

¹⁷ ✧ Oire ovoiopepa reo-a vao-ia ragai vaaro oiso oa visiipa vateavoi vo vokio-ia. Ovokia vao isi-vaaro iava viapau rutu oiso irai uvui iraoiparoi ra

✧ **6:14:** Fl 3:7-9; Ro 6:2, 6 ✧ **6:15:** 2 Ko 5:17 ✧ **6:17:** 2 Ko 1:5

utupaua ragai vo rearova ora kaureoro. Uvare ragai-a Jisas-pa kovopato. Ari ita, viupara varao oara ragai varaaro-ia toupai voi ragai vo rearo oirao piepasa.

¹⁸ Araoko irara oaa, oiso rutu ruipa iraoparai ra vigei reraaro Turaro Jisas Krai visii rutu viraako iraoreve visii tauvapaoro.

Evavi raga, ra opesipe.

Ragai-a vao, Pol.

AIREPA VAE REO OVOI
The New Testament in the Rotokas Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rotokas long Niugini
copyright © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rotokas

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

1713bce3-5a15-5918-82c1-6b80c12df3bb